

Gizella a neolitikumból

2009 június 29. Flag

Szöveg méret

Mentés

-
-
-

- [0](#)

Még nincs értékelve

Mérték

Móser Zoltán fantasztikus cikksorozata a régmúlt idők, az elfelejtett Magyarország kincseit mutatja meg nekünk ebben a párját ritkító sorozatban, mely a Magyar Nemzet hétvégi magazinjának volt elengedhetetlen tartozéka. Utazzon velünk, ismerjük meg együtt Magyarországot egy kicsit másképpen.

Fontos a galagonyási régészeti lelőhelyről beszélni, mert amit ma a Dunántúli újkőkorszak bonyolult kérdéseiről tudunk, azt jelentősen részben elsősorban a bicske-galagonyási és más Fejér megyei ásatások adatai és leletei alapján tudjuk. A több mint négy évtized óta itt folyó ásatások során kiderült, hogy Galagonyáson – a lengyeli kultúra kivételével – a dunántúli újkőkorszak minden fejlődési szakaszában volt település, volt élet.

Az első régészeti nyomok 1931-ben jutottak szakemberek tudomására, amikor pinceépítéskor csontvázas sírokat, edényeket találtak. Feltárómunkát többször is végeztek itt, melyek közül az 1971-es mondható a legjelentősebbnek. Ekkor találták meg a régészek annak a cölöpháznak a nyomait, amely a dunántúli (közép-európai) vonaldíszes kerámia legkorábbi időszakába vezet el bennünket.

Ez a lakóhely egy 30–90 centiméter mélyen beásott, három méter hosszú, felfelé szélesedő ovális gödör volt. „Az építmény lakóépület voltát kétségtelenül bizonyítják a benne talált leletek: sok, csaknem teljesen ép agyagedény, gabonaőrlemények, kövek, csontkanál, sok piros festékrög és főleg két négyzet alakú ábrázoló szobrocska – írja Makkay János régész. – Mindkettő letört valahonnan, valószínűleg egy-egy edény kiszélesedő válláról. Az ilyen kis szobrocskák nem túlságosan gyakoriak a közép-európai vonaldíszes kerámiák leletanyagában, különösen nem az ilyen korai, sőt mint mi már tudjuk, legkorábbi szakaszában. Mindkét szobrocskán a felsőtesten elől és hátul is mély bekarcolásokkal jelölték a ruházatot, a mellett nyakláncot, mellkorongot tartó pántot vagy azt a keresztövet, amelyről azt tartották, hogy istenek hatalmát, szerelmi varázsát testesíti meg. Mindkettőnek gondosan ábrázolták a hajkoronáját: egyiknél tömött fürtöket, csigákat alkot, a másiknál hátul félkaréjban van feltornyozva. A homlokon körbehúzó mély vonal bizonyára hajat leszorító pántot vagy talán diadémot jelöl.

Arra vonatkozólag, hogy ezek a kis szobrocskák kit, kiket ábrázoltak, milyen célokra szolgáltak, a régészetnek számos feltevése van, mindegyik mellett és ellene rengeteg érvelés szól. Könnyebb volna, ha azt tudnánk, hogy a nagyobbik bicskei szobrocska (az ásatás során Gizellának neveztük el) mit tartott az ölében (jól látható ugyanis, hogy bal kezével tartott valamit, aminek letört helye megmaradt). Két lehetőség van: egy kis edénykét vagy egy csecsemőt. Mindkettőre van példa más korszakok, más lelőhelyek szobrocskái között. Az ölében edényt tartó négyzet alakú olyan istenszemélyesíthet meg, amelynek áldozatot hoznak. A csecsemőt ölében tartó és szoptató vagy dajkáló istennőről pedig nyilvánvaló, hogy a megszületett istengyermekeket gondozó, őrző, tápláló anyaistennő, amolyan őskori Madonna. Ha ilyen szobrokat egy edény vállán helyezték el (általában állatfigurákkal váltakozva mind a négy oldalán az edénynek), alighanem az edény tartalmát akarták az istennő, a mindenható termékenység-istennő oltalma alá venni. E kérdéseknek a részletesebb vizsgálata azonban messzire vezetne – fejezi be ismertetését Makkay János. – Ezért meg kell elégednünk annak a megállapításával, hogy Bicske-Galagonyás két olyan mészéri szobrocskát adott a tudományunk, amelyek segítségével talán mindennél mélyebben pillanthatunk be ennek az őskori társadalomnak az életébe.”

Móser Zoltán, mno.hu

Ajánló

